

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

par grozījumiem Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumos

2023.gada 12.janvārī
Rīga

Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums.....	3
II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība	3
1) Pamatojums.....	3
2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas.....	5
3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	5
4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt.....	5

Pielikumā: Lēmuma projekts "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2020.gada 1.oktobra lēmumā Nr.1/14 "Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi"".

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt ieinteresēto personu viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektu "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2020.gada 1.oktobra lēmumā Nr.1/14 "Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi"" (turpmāk – Grozījumu projekts).

Enerģētikas likuma 15.panta septītā daļa noteic, ka Regulators apstiprina dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas, kā arī sašķidrinātās dabasgāzes sistēmas operatora izstrādātos sistēmas lietošanas noteikumus vai dabasgāzes krātuves lietošanas noteikumus visiem sistēmas lietotājiem un pretendentiem, kuri pieprasa pieeju attiecīgajai sistēmai. Minētā tiesību norma arī noteic, ka Regulators ir tiesīgs veikt izmaiņas šajos noteikumos.

Pamatojoties uz Enerģētikas likumā noteikto pilnvarojumu, Regulators ar 2020.gada 1.oktobra lēmumu Nr.1/14 apstiprināja noteikumus "Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi), ar kuriem noteikts, ka krātuves jaudas produkti tiek rezervēti, izmantojot izsoles procedūru.

Dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas operators (turpmāk – sistēmas operators) akciju sabiedrība "Conexus Baltic Grid" (turpmāk – AS "Conexus Baltic Grid") pēc publiskās apspriešanas, kas ilga no 2022.gada 1.septembra līdz 15.septembrim, iesniedza Regulatoram apstiprināšanai sagatavoto Grozījumu projektu, ar kuru, nosakot dabasgāzes iesūkņēšanas līknes regulējumu, tiek uzlabota Inčukalna pazemes gāzes krātuves (turpmāk – Inčukalna PGK) dabasgāzes iesūkņēšanas jaudas pieejamības paredzamība.

Priekšlikumus un komentārus par Grozījumu projektu lūdzam Regulatoram iesniegt rakstveidā, nosūtot tos uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz **2023.gada 26.janvārim**.

Regulatora sagatavotais Grozījumu projekts ir pievienots šā dokumenta pielikumā.

II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība

1) Pamatojums

Dabasgāzes iesūkņēšanas līknes regulējuma ieviešanas mērķis ir nodrošināt dabasgāzes tirgus dalībniekiem nepieciešamo elastīgumu, garantējot viņiem Inčukalna PGK dabasgāzes iesūkņēšanas jaudas pieejamību un samazinot krātuves pārslodzi dabasgāzes iesūkņēšanas sezonas laikā, kā arī radīt priekšnosacījumus iespējami liela dabasgāzes daudzuma novietošanai krātuvē, veicinot krātuves ilgtspēju.

2022.gada sākumā, Krievijai iebrūkot Ukrainā, būtiski mainījās ģeopolitiskā situācija Eiropā un visā pasaulē, un tas ir radījis lielas izmaiņas Latvijas un visa reģiona dabasgāzes tirgus darbībā. Jauno situāciju reģiona dabasgāzes tirgū raksturo tas, ka:

- dabasgāzes piegādes no Krievijas vismaz vidējā termiņā netiks veiktas;
- Klaipēdas sašķidrinātās dabasgāzes (turpmāk – SDG) terminālis līdz jaunu SDG termināļu darbības sākšanai ir kļuvis par galveno dabasgāzes piegādes avotu reģionā;
- 2023.gada sākumā darbu sāks Inkoo SDG terminālis, aizstājot Somijas vēsturisko dabasgāzes piegādes avotu.

SDG termināļu lietošanas noteikumos noteikti stingri termiņi SDG kravu saņemšanai un regazifikācijai – grafiks ir slidošs, bet pamatā SDG kravu saņemšana un regazifikācija notiek mēneša ietvaros.

Dabaszgāzes iesūknēšanas līkne

Ievērojot, ka SDG termināli ir kļuvuši par galvenajiem dabaszgāzes piegādes avotiem SDG termināliem un ka tiem nav raksturīga liela SDG regazifikācijas elastība, dabaszgāzes tirgus dalībniekiem par nozīmīgu nosacījumu veiksmīgai darbībai dabaszgāzes tirgū kļūst iespēja dabaszgāzi novietot Inčukalna PGK saskaņā ar plānoto SDG regazifikācijas laiku. Tādēļ ar Grozījumu projektu tiek ieviests **dabaszgāzes iesūknēšanas līknes** – sistēmas operatora noteikta dabaszgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotāja (turpmāk – sistēmas lietotājs) rezervētam grupētās jaudas produkta vai divu gadu grupētās jaudas produkta apjomam atbilstoša dabaszgāzes iesūknēšanas jaudas sadalījuma pa iesūknēšanas mēneša gāzes dienām, ko ar konstanto jaudu sistēmas operators var nodrošināt dabaszgāzes novietošanai krātuvē iesūknēšanas sezonas laikā, – regulējums.

Dabaszgāzes iesūknēšanas līknes regulējums paredz, ka uzglabāšanas sistēmas lietotājs, rezervējot grupētās jaudas produktu vai divu gadu grupētās jaudas produktu, vienlaikus rezervē tam atbilstošu dabaszgāzes iesūknēšanas līkni attiecīgam **iesūknēšanas mēnesim**. Tādējādi tiek nodrošināts, ka, rezervējot konstantās jaudas produktu, sistēmas lietotājam tiek garantētas tiesības izmantot noteiktu dabaszgāzes iesūknēšanas jaudu noteiktā iesūknēšanas mēnesī.

Sistēmas lietotāja individuālā dabaszgāzes iesūknēšanas līkne veidosies, summējot visu izsoļu, kurās sistēmas lietotājs rezervējis grupētās jaudas produktu vai divu gadu grupētās jaudas produktu, atbilstošās dabaszgāzes iesūknēšanas līknes.

Divu gadu jaudas produktam otrajā izmantošanas krātuves ciklā piemēro pirmajam jaudas produkta izmantošanas krātuves ciklam noteikto dabaszgāzes iesūknēšanas līkni.

SDG regazifikācijas laiks var pārsniegt mēneša beigas. Šādā gadījumā, lai sistēmas lietotājam nebūtu jārezervē krātuves jauda visam iesūknēšanas mēnesim, sistēmas lietotājs var vienoties ar citu sistēmas lietotāju par tā rīcībā esoša krātuves **jaudas produkta ar tam atbilstošas dabaszgāzes iesūknēšanas līknes noteiktām gāzes dienām nodošanu**. Attiecīgi ar Grozījumu projektu veikti precizējumi krātuves jaudas produkta nodošanas kārtībā un noteikts, ka, nododot citam sistēmas lietotājam jaudas produktu, sistēmas lietotājam jāiesniedz sistēmas operatoram arī informācija par dabaszgāzes iesūknēšanas līknes periodu gāzes dienās, ja nododamajam jaudas produktam paredzēta dabaszgāzes iesūknēšanas līkne.

Dabaszgāzes iesūknēšanas līknes nodrošināšana

Grozījumu projektā noteikts, ka:

- dabaszgāzes daudzums, kas mazāks vai vienāds ar sistēmas lietotāja rīcībā esošā jaudas produkta dabaszgāzes iesūknēšanas līknē noteikto dabaszgāzes daudzumu gāzes dienā, tiek novietots krātuvē ar konstanto iesūknēšanas jaudu;
- dabaszgāzes daudzums, kas pārsniedz sistēmas lietotāja rīcībā esošā jaudas produkta dabaszgāzes iesūknēšanas līknē noteikto dabaszgāzes daudzumu gāzes dienā, tiek novietots krātuvē ar atslēdzamo iesūknēšanas jaudu.

Attiecībā uz tirdzniecības paziņojumiem, kuri iesniegti līdz gāzes dienas D-1 plkst.15.00, vispirms tiks apstiprināta dabaszgāzes daudzumu, kas atbilst sistēmas lietotājiem piešķirto jaudas produktu dabaszgāzes iesūknēšanas līknē noteiktajam, novietošana krātuvē, bet pārējo dabaszgāzes daudzumu novietošanu krātuvē gāzes dienā D apstiprina, sadalot to starp sistēmas lietotājiem proporcionāli sistēmas lietotājam pieejamā, tirdzniecības paziņojumā norādītā jaudas produkta neizmantojotās krātuves jaudas apmēram.

Ja tirdzniecības paziņojumi iesniegti pēc gāzes dienas D-1 plkst.15.00, dabaszgāzes daudzumu novietošanu krātuvē gāzes dienā D apstiprina tirdzniecības paziņojumu saņemšanas secībā, ievērojot pieejamo dabaszgāzes iesūknēšanas jaudu.

Krātuves pārslodzes vadības nosacījumi

Nemot vērā dabasgāzes iesūkņēšanas līknes un iesūkņēšanas mēneša koncepta ieviešanu, Grozījumu projektā ir precizēti nosacījumi attiecībā uz to, kā veicama krātuves iesūkņēšanas jaudas ierobežošana. Sistēmas operators, ierobežojot dabasgāzes iesūkņēšanu krātvē, sākumā ierobežo jaudu, kas paredzēta atslēdzamās jaudas produktam. Bet, ja nepieciešams ierobežot grupētas jaudas produktu un divu gadu grupētās jaudas produktu iesūkņēšanas jaudu, tad tirdzniecības paziņojumos norādīto dabasgāzes daudzumu, kuru izmanto grupētās jaudas produkta un divu gadu grupētas jaudas produkta ietvaros, sadala starp sistēmas lietotājiem proporcionāli dabasgāzes iesūkņēšanas līknē noteiktajam dabasgāzes daudzumam attiecīgā gāzes dienā.

2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Ievērojot Enerģētikas likuma 15.panta septīto daļu, Grozījumu projekta izstrādē iesaistījās AS "Conexus Baltic Grid".

3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Grozījumu projektā ietvertais regulējums ietekmēs sistēmas lietotājus, kā arī AS "Conexus Baltic Grid".

4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Grozījumu projekts pozitīvi ietekmēs sistēmas lietotāju spēju plānot savas darbības un izslēgt risku, kas saistīts ar iespējamo krātuves pārslodzi iesūkņēšanas sezonā. Grozījumu projektā noteiktais pienākums sistēmas operatoram noteikt dabasgāzes iesūkņēšanas līknes palielina AS "Conexus Baltic Grid" administratīvo slogu, bet noteiktais attiecībā uz dabasgāzes iesūkņēšanas līkņu izmantošanu samazina krātuves pārslodzes iespēju dabasgāzes iesūkņēšanas sezonā, attiecīgi samazinot AS "Conexus Baltic Grid" administratīvo slogu. Līdz ar to dabasgāzes iesūkņēšanas līknes regulējums būtiski nemaina AS "Conexus Baltic Grid" administratīvo slogu.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2020.gada 1.oktobra lēmumā Nr.1/14 “Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi”

*Izdoti saskaņā ar Enerģētikas likuma
15.panta septīto daļu*

1. Izdarīt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2020.gada 1.oktobra lēmumā Nr.1/14 “Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi” (Latvijas Vēstnesis, 2020, 193.nr.; 2021, 245.nr.; 2022, 65.nr.; 2022, 212.nr.) šādus grozījumus:
 - 1.1. izteikt 2.1.apakšpunktu šādā redakcijā:

“2.1. dabasgāzes iesūkņēšanas līkne – sistēmas operatora noteikts sistēmas lietotāja rezervētā grupētās jaudas produkta vai divu gadu grupētās jaudas produkta apjomam atbilstošs dabasgāzes iesūkņēšanas jaudas sadalījums pa iesūkņēšanas mēneša gāzes dienām, ko ar konstanto jaudu sistēmas operators var nodrošināt dabasgāzes novietošanai krātuvē iesūkņēšanas sezonas laikā;”;
 - 1.2. uzskatīt līdzšinējo 2.1.apakšpunktu par 2.1.¹apakšpunktu;
 - 1.3. papildināt lēmumu ar 2.2.¹apakšpunktu šādā redakcijā:

“2.2.¹ iesūkņēšanas mēnesis – kalendāra mēnesis dabasgāzes iesūkņēšanas sezonā, kā arī laika posms no katra gada 1.oktobra līdz 14.oktobrim;”;
 - 1.4. izteikt 24.2. un 24.3.apakšpunktu šādā redakcijā:

“24.2. sistēmas operators krātuves jaudas izsoles nolikumu, kurā norāda izsoles ietvaros jaudas produktam attiecīgā krātuves ciklā maksimāli pieejamo krātuves jaudas apjomu un tam atbilstošo dabasgāzes iesūkņēšanas līkni un kurš saskaņots ar regulatoru, vai informāciju par krātuves jaudas izsoles atcelšanu, ja iestājas kāds no šo noteikumu 24.¹punktā noteiktajiem apstākļiem, publicē savā tīmekļvietnē ne vēlāk kā piecas darba dienas pirms noteiktā izsoles sākuma;

24.3. sistēmas operators informē sistēmas lietotāju par attiecīgā jaudas produkta ietvaros piešķirto krātuves jaudas apjomu, tam piemērojamo prēmiju un dabasgāzes iesūkņēšanas līkni ne vēlāk kā nākamajā dienā pēc krātuves jaudas izsoles noslēguma, elektroniski nosūtot sistēmas lietotājam attiecīgu paziņojumu;”;
 - 1.5. papildināt lēmumu ar 24.²punktu šādā redakcijā:

“24.² Sistēmas operators savā tīmekļvietnē publicē dabasgāzes iesūkņēšanas līknes noteikšanas kritērijus, kuri ir tehniski pamatoti un atbilst krātuves drošas vadīšanas

prasībām, nodrošinot efektīvu uzglabāšanas pakalpojuma sniegšanu sistēmas lietotājiem.”;

1.6. papildināt lēmumu ar 34.¹punktu šādā redakcijā:

“34.¹ Sistēmas operators tirdzniecības paziņojumos norādīto dabasgāzes daudzumu apstiprina šādā secībā:

34.¹1. dabasgāzes iesūkņēšanas krātuvē laikā, ja tirdzniecības paziņojumi iesniegti līdz gāzes dienas D-1 plkst.15.00, vispirms apstiprina dabasgāzes daudzumu, kas atbilst sistēmas lietotājiem piešķirto jaudas produktu dabasgāzes iesūkņēšanas līknē noteiktajam, novietošanu krātuvē, bet pārējo dabasgāzes daudzumu novietošanu krātuvē gāzes dienā D apstiprina, sadalot to starp sistēmas lietotājiem proporcionāli sistēmas lietotājam pieejamā, tirdzniecības paziņojumā norādītā jaudas produkta neizmantojotās krātuves jaudas apmēram. Ja tirdzniecības paziņojumi iesniegti pēc gāzes dienas D-1 plkst.15.00, dabasgāzes daudzumu novietošanu krātuvē gāzes dienā D apstiprina tirdzniecības paziņojumu saņemšanas secībā, ievērojot pieejamo dabasgāzes iesūkņēšanas jaudu;

34.¹2. dabasgāzes izņemšanas no krātuves laikā dabasgāzes daudzumu izņemšanu no krātuves apstiprina tirdzniecības paziņojumu saņemšanas secībā. Ja līdz gāzes dienas D-1 plkst.15.00 sistēmas operators konstatē krātuves izņemšanas jaudu fizisku pārslodzi gāzes dienā D, sistēmas operators pārslodzes vadības ietvaros sadala dabasgāzes izņemšanas jaudu starp sistēmas lietotājiem prioritāri grupētās jaudas produktam un divu gadu grupētās jaudas produktam un proporcionāli to izmantošanai pieejamai krātuves jaudai. Ja pēc gāzes dienas D-1 plkst.15.00 sistēmas operators konstatē jaudas fizisku pārslodzi gāzes dienā D, dabasgāzes izņemšanas jaudu starp sistēmas lietotājiem sadala tirdzniecības paziņojumu saņemšanas secībā, prioritāri apstiprinot dabasgāzes izņemšanu tirdzniecības paziņojumā norādītajam grupētās jaudas produktam un divu gadu grupētās jaudas produktam.”;

1.7. papildināt lēmumu ar 39.5.apakšpunktu šādā redakcijā:

“39.5. dabasgāzes iesūkņēšanas līknes periods gāzes dienās, ja nododamajam jaudas produktam paredzēta dabasgāzes iesūkņēšanas līkne.”;

1.8. izteikt lēmuma 67.¹punktu šādā redakcijā:

“67.¹ Ja sistēmas operators ierobežo dabasgāzes iesūkņēšanu krātuvē šo noteikumu 60. un 62.punktā noteiktajos gadījumos, kā arī gadījumos, kad apkopes darbi tiek veikti termiņos, kas publicēti saskaņā ar šo noteikumu 64. un 65.punktu, sistēmas operators noraida tirdzniecības paziņojumos norādīto dabasgāzes daudzumu, kuru izmanto atslēdzamās jaudas produkta ietvaros, un tirdzniecības paziņojumos norādīto dabasgāzes daudzumu, kuru izmanto grupētās jaudas produkta un divu gadu grupētas jaudas produkta ietvaros, sadala starp sistēmas lietotājiem proporcionāli dabasgāzes iesūkņēšanas līknē noteiktajam dabasgāzes daudzumam attiecīgā gāzes dienā.”;

1.9. papildināt lēmumu ar 67.²punktu šādā redakcijā:

“67.² Ja sistēmas operators ierobežo dabasgāzes izņemšanu no krātuves gāzes dienas laikā šo noteikumu 60.punktā noteiktajos gadījumos, sistēmas operators dabasgāzes lietotājiem pieejamo izņemšanas jaudas daļu sadala starp sistēmas lietotājiem saskaņā ar šo noteikumu 34.¹2.apakšpunktā noteikto pārslodzes vadības kārtību.”;

1.10. papildināt lēmumu ar 82.¹³punktu šādā redakcijā:

“82.¹³ Sistēmas lietotājam piešķirtajam divu gadu grupētās jaudas produktam, kura izmantošanas periods beidzas 2023./2024.gada krātuves cikla beigās, 2023./2024.gada krātuves ciklā piemēro dabasgāzes iesūkņēšanas līkni, kura noteikta, iesūkņēšanas mēnešiem nodrošināmo dabasgāzes iesūkņēšanas jaudu nosakot proporcionāli piešķirtā divu gadu grupētās jaudas produkta apjomam un iesūkņēšanas mēnesim noteikto iesūkņēšanas jaudu sadalot vienādi pa iesūkņēšanas mēneša gāzes dienām.”;

1.11. izteikt 2.pielikuma 1.3.apakšpunktu šādā redakcijā:

“1.3. Jaudas produkta rezervēšanai izmantotā izsoles procedūra:

1.3.1. jaudas produktu rezervē izsolē, kurā izmanto vienotas prēmijas noteikšanu;

1.3.2. izsolē rezervē jaudas produktu ar tam atbilstošu dabasgāzes iesūkņēšanas līkni iesūkņēšanas mēnesim.”;

1.12. izteikt 2.pielikuma 1.8.apakšpunktu šādā redakcijā:

“1.8. Dabasgāzes novietošana glabāšanai krātuvē:

1.8.1. iesūkņēšanas jaudas apjomā, kas nepārsniedz sistēmas lietotāja rīcībā esošā jaudas produkta dabasgāzes iesūkņēšanas līknē noteikto iesūkņēšanas jaudu gāzes dienā: konstantās jaudas produkts;

1.8.2. iesūkņēšanas jaudas apjomā, kas pārsniedz sistēmas lietotāja rīcībā esošā jaudas produkta dabasgāzes iesūkņēšanas līknē noteikto iesūkņēšanas jaudu gāzes dienā: atslēdzamās jaudas produkts.”;

1.13. papildināt 2.pielikumu ar 1.8.¹apakšpunktu šādā redakcijā:

“1.8.¹ Dabasgāzes izņemšana no krātuves: konstantās jaudas produkts.”;

1.14. izteikt 2.pielikuma 2.3.apakšpunktu šādā redakcijā:

“2.3. Jaudas produkta rezervēšanai izmantotā izsoles procedūra:

2.3.1. jaudas produktu rezervē izsolē, kurā izmanto vienotas prēmijas noteikšanu;

2.3.2. izsolē rezervē jaudas produktu ar tam atbilstošu dabasgāzes iesūkņēšanas līkni iesūkņēšanas mēnesim jaudas produkta pirmajam izmantošanas krātuves ciklam. Jaudas produktam otrajā izmantošanas krātuves ciklā piemēro pirmajam jaudas produkta izmantošanas krātuves ciklam noteikto dabasgāzes iesūkņēšanas līkni.”;

1.15. izteikt 2.pielikuma 2.8.apakšpunktu šādā redakcijā:

“2.8. Dabasgāzes novietošana glabāšanai krātuvē:

2.8.1. iesūkņēšanas jaudas apjomā, kas nepārsniedz sistēmas lietotāja rīcībā esošā jaudas produkta dabasgāzes iesūkņēšanas līknē noteikto iesūkņēšanas jaudu gāzes dienā: konstantās jaudas produkts;

2.8.2. iesūkņēšanas jaudas apjomā, kas pārsniedz sistēmas lietotāja rīcībā esošā jaudas produkta dabasgāzes iesūkņēšanas līknē noteikto iesūkņēšanas jaudu gāzes dienā: atslēdzamās jaudas produkts.”;

1.16. papildināt 2.pielikumu ar 2.8.¹apakšpunktu šādā redakcijā:

“2.8.¹ Dabasgāzes izņemšana no krātuves: konstantās jaudas produkts.”

2. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.

Priekšsēdētāja

A. Ozola